

Als je iets fout doet, krijg je straf...

Gevangenis ABC

Arbeid In de meeste gevangenissen werken gevangenen 20 uur per week. Ze verdienen hiermee €0,76 per uur. Ze vinden het fijn om iets te doen te hebben, anders vervelen ze zich maar. Gedetineerden doen allerlei soorten werk, van eenvoudig productiewerk tot professioneel werk. Ze werken onder leiding van een werkmeester in de werkplaatsen van de gevangenis.

Bajeswinkel Sommige gevangenissen hebben een winkel waar gevangenen boodschappen kunnen doen. Andere gevangenissen werken met boodschappenlijsten waarop gevangenen de spullen aan kunnen kruisen die ze willen bestellen. Ze kopen vooral shag, koffie en beltegoed. De prijzen van artikelen in bajeswinkels zijn in de regel flink hoger dan bij de gewone supermarkt.

Bezoek Een gedetineerde heeft recht op tenminste 1 uur bezoek per week. Per keer mogen er maar een paar bezoekers naar binnen. Bezoekers moeten zich netjes kleden en mogen geen doorzichtige kleding dragen of een ontbloot bovenlichaam hebben.

Bibliotheek Gedetineerden hebben recht op nieuws. Onder toezicht mogen ze beperkt gebruik maken van internet. In de recreatieruimte staat meestal een gemeenschappelijke televisie en in de gevangenisbibliotheek liggen kranten en tijdschriften die ze in kunnen kijken. Gevangenen kunnen wekelijks gebruik maken van de bibliotheek en er boeken lenen.

Celinspectie Iedere week inspecteert het personeel cellen. De gevangene is daar niet bij. Er wordt gecontroleerd op verboden spullen. In de huisregels is bepaald wat iemand wel en niet in zijn cel mag hebben. Er worden regelmatig drugs, mobiele telefoons, materialen van de arbeid en zelfgemaakte wapens gevonden.

Contrabande: verboden goederen

Spullen die in ieder geval niet zijn toegestaan zijn onder andere:

- zaklantaarns, kaarsen, olielampen,
- foto-, film- en videoapparatuur,
- verrekijkers, telescopen,
- zend- en communicatieapparatuur,
- dieren (behalve een eenvoudig aquarium, met een of twee zoetwatervissen en een kleine vogelkooi, met een of twee kleine vogels),
- mobiele telefoons
- drugs,
- wapens.

Criminele loopbaan Niet alle gevangenen zijn beroepscriminelen. Ongeveer 15% van alle gevangenen kiest bewust voor een criminele loopbaan. Van 80% is het criminele gedrag het gevolg van bijvoorbeeld verslaving, weinig of geen opleiding, of een kort lontje. 5% van de gedetineerden komt in de gevangenis omdat ze een psychische stoornis hebben.

Detentie is een ander woord voor gevangenisstraf.

Dieren in de gevangenis De meeste dieren zijn verboden in de gevangenis. Wel mag een gevangene een klein aquarium met een paar vissen in zijn cel hebben of een kleine vogelkooi met één of twee vogeltjes.

In sommige gevangnissen worden asielhonden die weinig kans maken op een nieuw tehuis getraind door gevangenen. De honden blijven niet in de gevangenis, maar komen er twee keer per week.

Doelen van (gevangenis)straf Met het geven van (gevangenis)straf kun je drie doelen bereiken:

1. Vergelding

Als iemand iets verkeerd heeft gedaan, moet hij daarvoor boeten. Gevangenisstraf is geen pretje.

2. Preventie

Als je weet dat je in de gevangenis terechtkomt, laat je het wel uit je hoofd om iets te doen wat niet mag.

3. Beveiliging

Als iemand in de gevangenis zit, kan hij geen rottigheid uithalen.

EBI De EBI is bedoeld voor zowel vluchtgevaarlijke als gewelddadige gevangenen. De Nederlandse EBI heeft het hoogste beveiligingsniveau en het strengste regime van alle Europese gevangnissen. Er is in 25 jaar nog nooit iemand ontsnapt. Er is een strenge regime met strikte regels.

EBI – bezoek Alle bezoeken en telefoontjes, behalve van advocaten en hulpverleners, worden opgenomen. Bezoek vindt plaats achter glas. Slechts één keer per maand mag een gedetineerde een eerstegraads familielid ontvangen. Lichamelijk contact is dan beperkt tot het geven van een hand.

EBI – luchten In een EBI vindt het luchten vaak plaats in een luchtkooi, niet samen met andere gevangenen, maar helemaal alleen. De luchtkooi moet de gevangene het gevoel geven in de buitenlucht te zijn, bijvoorbeeld door zicht te geven op de open lucht.

EBI – programma Een gevangene in de EBI zit veel op zijn cel. Alleen tijdens het luchten ziet hij daglicht: één uur per dag. Dagelijks mag hij tot maximaal twee uur van de recreatieruimte of de sportzaal gebruikmaken. De sportinstructeurs zitten achter glas.

Eten in de bajes Iedere gevangene heeft dagelijks wettelijk recht op een bepaalde hoeveelheid voedsel. Het voedselpakket van een gedetineerde bestaat uit 6 sneetjes brood met beleg (dit is voor het ontbijt en avondeten), een warme maaltijd tussen de middag, 250 ml melk en 2 stuks fruit. Alles bij elkaar is dat ongeveer 2053 kcal per persoon per dag.

De warme maaltijden worden kant-en-klaar aangeleverd. Er wordt rekening gehouden met diëten en de levensovertuiging van gevangenen.

Het voedsel is niet luxe maar voldoet wel aan de voedingswaarde die aan gezonde voeding gesteld mag worden.

Gedetineerde is een ander woord voor gevangene.

Gevangeniscel Veruit de meeste mensen die gevangenisstraf hebben gekregen, zitten in een gewone gevangenis (penitentiarie inrichting). De cellen in hedendaagse gevangnissen zijn overal min of meer hetzelfde.

Een cel heeft minimaal de volgende afmetingen: een vloeroppervlakte van 10 m²; een breedte van 2 meter; een hoogte van 2,5 meter. Alle cellen hebben een raam, omdat de gevangene moet kunnen zien of het dag of nacht is. In elke cel staat een bed, een stoel, een kast en een tafel; de meeste hebben een douche en toilet. Op een vaste plek aan de muur mag een gedetineerde posters en foto's hangen.

Als een gevangene een TV of magnetron op zijn cel wil, moet hij deze huren.

Gevangeniscode In de gevangenis gelden ongeschreven regels. Deze zogenaamde 'gevangeniscode' kent vijf hoofdregels:

1. Bemoei je niet met zaken van je medegevangenen en verraad hen niet.

2. Gedraag je cool, val anderen niet lastig met gezeur.
3. Maakt geen misbruik van je medege-detineerden en bestel hen niet.
4. Wees een man.
5. Kies nooit partij voor het personeel van de gevangenis.

Isoleercel Een gevangene komt in een isoleercel terecht als straf (wanneer hij zich heeft misdragen) of als hij een gevaar vormt voor zichzelf of zijn omgeving. Als je in 'de iso' zit, zie of spreek je niemand, behalve personeelsleden. Je mag een uur per dag luchten, maar ook dat gebeurt apart. Een gedetineerde in de isoleer mag niet deelnemen aan de gewone activiteiten of werken. Wel kan hij boeken krijgen, mag hij wekelijks tien minuten telefoneren en een uur bezoek ontvangen. Van die laatste mogelijkheid maken gevangenen die in de isoleer zitten vrijwel nooit gebruik.

Als straf duurt een iso-plaatsing maximaal twee weken, wanneer de maatregel ter bescherming dient, kan dat langer duren. De meeste gedetineerden ervaren een verblijf in eenzaamheid als een zware tijd.

Leeftijd van gedetineerden Meer dan de helft van de gevangenen is tussen de 20 en 39 jaar. Iets meer dan 2% is 60 jaar of ouder. Deze groep zal de komende jaren groeien door de vergrijzing van de Nederlandse samenleving.

Gevangeniscel Veruit de meeste mensen die gevangenisstraf hebben gekregen, zitten in een gewone gevangenis (penitentiarië inrichting). De cellen in hedendaagse gevangnissen zijn overal min of meer hetzelfde.

Een cel heeft minimaal de volgende afmetingen: een vloeroppervlakte van 10 m²; een breedte van 2 meter; een hoogte van 2,5 meter. Alle cellen hebben een raam. In elke cel staat een bed, een stoel, een kast en een tafel; de meeste hebben een douche en toilet. Op een vaste plek aan de muur mag een gedetineerde posters en foto's hangen.

Kleding – Gevangenen mogen in Nederland sinds 1983 eigen kleding dragen. Nederland was het eerste land ter wereld dat de verplichte gevangenis-kleding afschafte.

Vaak hebben gevangnissen een soort kledingdepot met kleding in allerlei soorten en maten. Dit is voor gevangenen die zelf weinig kleding hebben.

Levenslang Levenslange gevangenisstraf is dewaarste straf die rechters in Nederland kunnen opleggen. De straf staat op het plegen van heel zware misdrijven, bijvoorbeeld moord, terroristische daden of een aanslag op de regering of de koning.

In principe is levenslang in Nederland ook echt levenslang, dus tot aan de dood.

Luchten Gedetineerden hebben recht op minimaal een uur luchten per dag, dit geldt ook voor mensen die in de isoleercel zitten. De tijd die nodig is voor het uit de cel halen en het weer opsluiten mag niet van dat uur worden afgetrokken. Luchten gebeurt vaak in een ommuurde luchtcel of op een binnenplaats: als de gevangenen naar boven kijken, zien ze lucht. In een gewone gevangenis luchten gevangenen met elkaar, in de EBI luchten ze apart.

Na de gevangenisstraf Als gevangenen uit de gevangenis komen, is het niet makkelijk om weer in slechte gewoontes te vervallen. Ze hebben bijvoorbeeld problemen met het vinden van werk, een nieuw huis of met geld. Er zijn veel vooroordelen over ex-gevangenen. Werkgevers voelen er niets voor om iemand aan te nemen die gezeten heeft en de meeste burens zijn ook niet blij als ze horen dat hun nieuwe buurman of -vrouw uit de gevangenis komt.

Het is dus niet gek dat ex-gevangenen toch weer het verkeerde pad weer opgaan.

Al in de gevangenis wordt een gedetineerde voorbereid op terugkeer in de maatschappij. Er is voorlichting, bijvoorbeeld over werk en inkomen, huisvesting, zorg en financiën. En er

is aandacht voor praktische vaardigheden, zoals het schrijven van een sollicitatiebrief, het invullen van een formulier en het leren omgaan met geld.

Eenmaal uit de gevangenis zijn er verschillende organisaties die ex-gedetineerden helpen om hun leven weer goed op orde te krijgen, zoals Humanitas en Exodus.

Opleidingen Veel gevangenen hebben geen of weinig opleiding en niet of nauwelijks werkervaring. Dat is een probleem als ze weer vrij komen: ze raken sneller op het slechte pad.

Gevangenen kunnen daarom een opleiding volgen, bijvoorbeeld tot schoonmaker, schilder, lasser of bestuurder van een vorkheftruck. Als ze weer vrij zijn, hebben ze meer kans op een baan. Met betaald werk is er geen noodzaak meer om het criminele leven weer op te zoeken.

Ouders in detentie Het is belangrijk dat een vader of een moeder die in de gevangenis zit, contact kan blijven houden met zijn of haar kinderen.

In sommige inrichtingen worden speciale ouder-kinddagen georganiseerd. In een kindvriendelijke bezoekersruimte kunnen ouders met hun kinderen spelen of sporten, er is drinken en snoep. Het bezoek is bedoeld voor kinderen tot 16. Er zijn ook ouders die niet willen dat hun kind op bezoek komt. Zij bellen of schrijven liever.

In sommige gevangenissen is een speciale Vadervleugel. Hier volgen gevangenen die graag willen leren hoe ze een goede vader kunnen zijn een speciaal programma. Via Skype helpen ze hun kinderen met huiswerk of lezen ze een verhaaltje voor bij het slapengaan. Zo hebben de kinderen toch nog zo goed mogelijk contact met hun vader.

Penitentiaire Inrichting (P.I.) is een benaming voor een gevangenis.

Penitentiair Inrichtingswerker (PIW'er) is een benaming voor gevangenvaarder.

Recreatie Een gevangene heeft wekelijks recht op 6 uur recreatie. Gedraagt hij zich goed, dan kan dit uitgebreid worden naar 9 uur. Gevangenen kunnen tijdens de 'recreatie' buiten hun cel contact hebben met anderen, bijvoorbeeld om samen te koken of een spelletje tafelvoetbal of pingpong te spelen.

Sport Gevangenen hebben recht op anderhalf uur sport per week. Als iemand zich netjes aan de regels houdt, kan die tijd langer worden tot meer dan twee uur. De meeste gedetineerden sporten graag, met name gewichtheffen is populair. Het sporten gebeurt onder begeleiding en toezicht van een sportinstructeur.

TV en kranten Gedetineerden kunnen voor € 3,- per week een televisie huren voor in hun cel. Ze kunnen ook een abonnement op een krant of tijdschrift nemen. Dat moeten ze dan zelf betalen. Een radio mag worden ingevoerd, maar er wordt wel gecontroleerd of er geen verboden spullen in verstopt zijn.

Verslaving De helft van de gevangenen is verslaafd. Verslaving leidt vaak tot gewelddadig gedrag. De motivatie om te stoppen is bij ernstig verslaafden klein. Alcohol- en drugsgebruikers gaan vaak snel weer de fout in.

In de gevangenis worden drugs binnengesmokkeld en soms gooit iemand ze gewoon over de muur. Gedetineerden maken alcohol van vruchtensap of fruit. Gevangenissen kennen een drugsontmoedigingsbeleid. Er vinden regelmatig urinecontroles en celinspecties plaats. Ondanks alle maatregelen zijn de gevangenissen verre van drugsvrij.

Vrouwen met gevangenisstraf Bij het plegen van misdrijven zijn vrouwen ver in de minderheid. De gevangenisbevolking bestaat voor 6% uit vrouwen. Vrouwen zitten gemiddeld korter dan mannen.

Jaarlijks verblijven ruim 3000 vrouwen voor korte of langere tijd in detentie. Er zijn vier gevangenissen voor vrouwen. Deze bevinden zich in Breda, Zwolle, Nieuwersluis en Ter Peel.

Van de gedetineerde vrouwen zit bijna de helft vast vanwege een drugsdelict. Eén op de vijf vrouwen is veroordeeld voor een geweldsdelict. Bij mannen is dat één op de vier.

Zwanger in de gevangenis Zwangere vrouwen met gevangenisstraf worden begeleid door de medische dienst. Twee weken voor de bevalling gaan ze naar het 'Justitieel Centrum voor Somatische Zorg', de bevalling zelf vindt plaats in het Ziekenhuis Bronovo. Na de kraamtijd gaat het kind met de moeder mee naar de gevangenis, tenzij er iemand anders voor de baby kan zorgen. Baby's mogen maximaal 9 maanden bij hun moeder blijven.